

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

OSTRAVA

Inspekční zpráva

Základní škola Opava, Mařádkova 15

Mařádkova 15, 746 01 Opava

Identifikátor školy: 600 142 868

Zřizovatel: Město Opava se sídlem Horní náměstí 69, 746 26 Opava

Školský úřad Opava, Březinova 6, 746 01 Opava

Termín konání orientační inspekce: 7. - 9. prosinec 1999

Čj.	145 253/99-11102
Signatura	on5ct106

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Sledovaná základní škola zabezpečuje výuku pro 569 žáků v devíti ročnících. První stupeň školy tvoří 14 tříd, na druhém stupni se vyučuje v 10 třídách. Součástí školy jsou školní družina a školní jídelna.

V průběhu orientační inspekce byla sledována výuka předmětů český jazyk a matematika. Kvalita výuky těchto předmětů byla hodnocena z hlediska plánování výuky, jejich personálních, materiálních a psychohygienických podmínek, dále podle účelnosti a vhodnosti organizace výuky, použitých forem a metod práce. Rovněž byla posuzována účinnost motivace a způsobu hodnocení žáků ve vyučovacím procesu, úroveň spolupráce a komunikace mezi žáky a pedagogy a mezi žáky navzájem.

Plánování a příprava výuky českého jazyka a matematiky

Kontrolou rozvrhu hodin, zápisů v třídních knihách a přímým pozorováním v hospitovaných hodinách bylo ověřeno, že výuka všech sledovaných předmětů probíhá podle deklarovaných učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2. Ve všech navštívených třídách souhlasila časová dotace jednotlivých předmětů s učebním plánem, probírané učivo příslušných ročníků odpovídalo učebním osnovám a bylo obsaženo v tematických plánech vyučujících, aniž by docházelo k obsahové duplicitě učiva. Rovněž kontinuita výuky mezi jednotlivými ročníky je zajištěna.

Příprava výuky v hospitovaných předmětech byla vesměs dobře promyšlená. Výukové cíle odpovídaly základnímu standardu vzdělání, v jednotlivých hodinách byly stanoveny vhodně a přiměřeně.

Vyučující sledovaných předmětů jsou informováni o žácích se specifickými poruchami učení. Ve vyučovacím procesu (zejména v hodinách českého jazyka) byl k těmto dětem zaznamenán taktní a citlivý přístup s volbou řady forem individuální práce.

Oblast plánování a přípravy výuky sledovaných předmětů je hodnocena jako velmi dobrá.

Podmínky výuky sledovaných předmětů

Ve škole je v plné míře využívána odborná a pedagogická způsobilost učitelů zejména na druhém stupni ZŠ, kde je personální struktura vyučujících sledovaných předmětů hodnocena jako vynikající. Odbornou a pedagogickou způsobilost ve smyslu příslušných ustanovení vyhlášky MŠMT ČR č. 139/97 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců, splňují všichni vyučující českého jazyka i matematiky.

Na prvním stupni ZŠ je výuka v 50 % zajišťována odborně a pedagogicky způsobilými učitelkami ve smyslu podmínek stanovených výše citovanou vyhláškou, druhá polovina vyučujících jsou pedagogové s kvalifikací pro druhý stupeň ZŠ - touto skutečností však nebyla negativně ovlivněna kvalita výuky uvedených předmětů.

Učebny jsou vybaveny vhodně a účelně. Podnětné a estetické prostředí prostor školy je ve třídách a zejména na chodbách umocněno vkusnou výzdobou, která má vysokou uměleckou úroveň. Účelný - z velké části nově pořízený - žákovský nábytek splňuje antropometrické požadavky. Z hlediska psychohygienických podmínek nebyly ve škole zjištěny závady.

Ve škole je dostatek učebnic i dalších studijních materiálů (Slovník spisovné češtiny, Pravidla českého pravopisu, jazykové příručky). Méně příznivá je situace ve vybavení školy učebními pomůckami, základní kádr tvoří pomůcky vesměs pořízené před více než deseti lety, zcela

chybějí pomůcky nové a moderní. Finanční možnosti školy jsou v tomto směru nedostačující, přírůstky ve sbírkách pomůcek jsou minimální.

I přes výše uvedené dílčí nedostatky pozitivní výrazně převažují nad negativy. Personální, psychohygienické a materiální podmínky výuky sledovaných předmětů jsou v souhrnu hodnoceny jako velmi dobré.

Český jazyk

Všechny vyučovací hodiny českého jazyka byly dobře připravené se strukturou odpovídající výukovým cílům a věku žáků. Výběr látky s přiměřeným množstvím informací byl volen tak, aby odpovídal podmínkám jednotlivých tříd. Žáci byli vedeni ke schopnosti aplikovat učivo, zadávané úkoly prohlubovaly jejich logické myšlení, rozšiřovaly slovní zásobu, upevňovaly znalosti a procvičovaly paměť. Ve většině sledovaných hodin byl vytvořen dostatečný prostor pro samostatné a aktivní učení. Organizace vyučování umožňovala žákům volit si individuální pracovní tempo. Ve vyšších ročnících bylo promyšleně a účelně využíváno i dalších zdrojů informací (odborná a krásná literatura, populárně naučné časopisy, jazykové příručky). Metody a formy práce byly vhodně voleny, zajišťovaly aktivizaci žáků a udržovaly jejich pozornost. Učivo bylo interpretováno věcně správně, příklady byly funkční, ústní projev žáků byl sledován a dle potřeby opravován. Ověřování pochopení látky probíhalo ústní i písemnou formou.

Vhodná průběžná motivace ve většině hodin udržovala vysokou míru pozornosti žáků. Funkční využití mezipředmětových vztahů a objektivní hodnocení vytvářelo ve třídách atmosféru přátelství a důvěry. Při hodnocení byly respektovány individuální zvláštnosti dětí, oceňována byla jejich snaha a pokrok. Z hlavních didaktických zásad byly ve všech navštívených hodinách respektovány zásady přiměřenosti a návaznosti. K dalším pozitivům ve vyšších ročnících patřilo vytvoření dostatečného prostoru pro vyjádření vlastního názoru žáků. Písemné žákovské práce měly standardní úroveň.

Oblast interakce a komunikace se při výuce řídila dohodnutými pravidly, která byla žáky akceptována. Verbální i neverbální komunikace učitelů byla na velmi dobré úrovni. Během sledovaných hodin se neprojevovalo nežádoucí chování žáků. Ti se chovali ukázněně, aktivně se zapojovali do vyučovacího procesu. Jejich vztah k výuce byl pozitivní.

Oblast organizace, forem a metod výuky je hodnocena jako velmi dobrá, při výuce byl uplatněn dostatečný počet vyučovacích metod. Učivo bylo upevňováno a procvičováno formami ústními i písemnými, žáci byli důsledně kontrolováni a opravováni. Velmi dobré byly vztahy mezi pedagogy a žáky, k výrazným kladům patřilo průběžné motivování dětí a jejich aktivizace.

Celkově je kvalita výuky českého jazyka hodnocena jako velmi dobrá.

Matematika

Struktura sledovaných hodin odpovídala věku žáků i stanoveným výukovým cílům. Organizace výuky vesměs umožňovala žákům pracovat individuálním tempem a zajišťovala jejich úspěšné uplatnění. Probíhala systémem zpětné vazby založené na tvořivosti každého žáka. Umožňovala rovněž velký podíl samostatné práce žáků v celkové struktuře hodin. Organizační pokyny byly jasné a srozumitelné. Při zadávání úkolů byla respektována zásada přiměřenosti. Žáci byli vedeni k sebekontrolě a odpovědnosti. Přiměřeně byly rozvíjeny jejich komunikační schopnosti. Ve výuce byl vytvořen prostor pro samostatnou práci zejména s využitím učebnic, učivo bylo interpretováno věcně správně. V hodinách byla rozvíjena představivost, paměť i logický úsudek. Jen ojediněle byla zaznamenána menší efektivita využívání vyučovacího času. Bylo by vhodné uplatňovat ve větší míře individuální přístup k žákům nadaným, diferencované úkoly

chápat nejen jako pomoc slabším žákům, ale i jako rozvíjení talentu žáků s vynikajícím prospěchem.

Zaznamenané motivační metody měly velmi dobrou úroveň. Vstupní i průběžná motivace většinou přirozeně vyplývala i z osobnostních předpokladů učitelů. Stěžejním motivačním prvkem bylo povzbuzení či pochvala žáků, ocenění jejich snahy.

Výklad nové látky navazoval na ověřování výchozích znalostí a dovedností, zkoušení mělo ve většině případů charakter vytváření zpětné vazby. Výsledky zadaných úkolů byly vyhodnocovány vesměs se zdůvodňujícím komentářem. Při řešení úkolů byla důsledně poskytována žákům pomoc. Hodnocení žáků bylo zaměřeno převážně pozitivně.

Ve většině hospitovaných hodin panovala příznivá pracovní atmosféra, což je výsledkem pozitivní interakce učitel – žák. Komunikace mezi těmito subjekty byla založena na vzájemné důvěře.

Na základě uvedených skutečností je oblast organizace, forem a metod výuky matematiky hodnocena jako velmi dobrá, stejně tak účinnost motivace a způsobu hodnocení žáků ve vyučovacím procesu. Vzájemná interakce a komunikace mezi žáky a pedagogy je rovněž na velmi dobré úrovni.

Hodnocení kvality vzdělávání ve sledovaných předmětech

Z hodnocení kvality výuky českého jazyka i matematiky vyplývá, že všechny hodnocené oblasti, tzn. plánování, příprava a podmínky výuky, organizace, metody a formy práce, motivace a hodnocení, interakce a komunikace v hodinách, mají velmi dobrou úroveň.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Dlouhodobá koncepce školy je písemně deklarována v rámci celoročního plánu práce pro školní rok 1999/2000. Prioritou je zřízení tříd s rozšířeným vyučováním tělesné výchovy podle učebního plánu čj. 29738/96-20-50 vzdělávacího programu Základní škola (v současné době jsou ve škole dvě tzv. sportovní třídy, které se orientují na košíkovou pouze formou nepovinných předmětů a tréninků mimo vyučování). Stěžejním dlouhodobým cílem je pak dle vyjádření ředitele školy kvalitní vzdělávání žáků a jejich příprava pro další studium ve středních školách.

Plán práce školy na letošní školní rok byl předložen v písemné podobě, zahrnuje organizaci školního roku a hlavní úkoly výchovně-vzdělávací činnosti. Jeho náplň nevychází z hlubší analýzy minulého školního roku, plán je příliš obecně formulovaný, neurčuje přesné termíny úkolů a odpovědnost jednotlivých pracovníků za jejich plnění. Součástí plánu práce je rovněž přehled metodických orgánů ve škole a plán pedagogických rad. Dále jsou písemně zpracovány plány výchovného poradce, činnosti školní družiny a tzv. minimální program protidrogové prevence. Pro operativnější řízení jsou vypracovány měsíční plány, které vycházejí z celoročního plánu a jsou doplněny o aktuální úkoly. Pracovníci školy se podílejí na plánovací činnosti svými náměty a připomínkami, které vycházejí z osobní angažovanosti v pořádání jednotlivých akcí. Plánované termíny jsou sledovány, úkoly průběžně vyhodnocovány, účinně funguje zpětná vazba.

Škola se řídí schválenými učebními plány. Výuka v 1. - 9. ročníku probíhá podle osnov vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2. Na základě hospitační činnosti, kontroly příslušných tematických plánů a pedagogické dokumentace lze konstatovat, že realizace učebního plánu je v souladu s deklarovaným vzdělávacím programem. Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou vypracovány individuální programy, úroveň jejich zpracování má velmi rozdílnou úroveň, některé z nich mají ryze formální charakter.

Dlouhodobé koncepční záměry školy jsou jasně stanoveny, mají podporu rodičů, školského úřadu i zřizovatele. Při plánování chybí zřetelná konkretizace stanovených úkolů, vytvoření uceleného systému plánů, který vychází z analýzy současného stavu. Učební plány a osnovy jsou ve škole dodržovány. Rozsah a účelnost plánování má celkově dobrou úroveň.

Organizování

Organizace vzdělávacího a výchovného procesu i provozu školy má jasně stanovená pravidla. Ředitel školy adresně deleguje kompetence na jednotlivé pracovníky a vytváří prostor pro jejich uplatnění. Rozdělení pravomocí mezi ředitelem a jeho zástupkyní je písemně stanoveno.

Při řízení školy vedení spolupracuje s metodickými orgány. Ve škole jsou ustanovena tři metodická sdružení pro 1. - 5. ročník, patnáct předmětových komisí a komise třídních učitelů. Jejich plánovaná činnost je zaměřena zejména na koordinaci tematických plánů učiva, písemných prací, sjednocení klasifikačních kritérií a vzájemné předávání zkušeností. Pro zvýšení efektivity řízení by bylo vhodné výhledově snížit počet metodických orgánů sloučením příbuzných skupin předmětů a systematicky odstranit prvky formálnosti z jejich činnosti.

Běžný provoz se řídí řádem školy, který je sestaven v souladu s § 15 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/91 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů. Respektuje Pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci zneužívání návykových látek ve školách a školských zařízeních čj. 16 227/96-22. V průběhu inspekce bylo zřejmé, že školní řád je pracovníky školy i žáky akceptován. Ostatní pracovníci školy spoluvytvářejí dobré podmínky pro práci pedagogů a žáků.

Organizování pedagogických rad je funkční, zápisy z nich obsahují relevantní informace o současném stavu školy v oblasti výchovné a vzdělávací, po obsahové stránce mají standardní úroveň. Rozvrh hodin respektuje psychohygienické potřeby žáků i pedagogů v rámci podmínek školy. Povinná dokumentace školy je vedena řádně, funkčně a v souladu s platnými právními normami bez zjištěných závažnějších nedostatků.

Vnitřní informační systém je účinný, existují v něm zpětné vazby. Vedení školy umožňuje všem zaměstnancům přístup k aktuálním informacím, které se týkají práce školy a různých pedagogických aktivit. Důvěrné informace o zaměstnancích a žácích jsou řádně zabezpečeny proti zneužití. Stávající vnější informační systém zajišťuje především pravidelnou a včasnou informovanost rodičů, zejména prostřednictvím žákovských knížek. Komplexnější informace jsou podávány na třídních schůzkách konaných zpravidla čtyřikrát ročně, event. formou konzultačních dnů. Další důležité údaje o organizaci školního roku a akcích školy jsou rodičům sdělovány formou informačního listu na úvodní rodičovské schůzce. Škola se úspěšně prezentuje na veřejnosti velmi dobrými výsledky zejména ve sportovních soutěžích.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1998/99 včetně výroční zprávy o hospodaření za rok 1998 akceptuje § 17e odst. 2, 3 a § 17g zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, postihuje všechny oblasti podle tohoto zákona a její obsah je v souladu se zjištěnými skutečnostmi. Po stránce obsahové má dobrou vypovídací hodnotu.

Kvalita a funkčnost organizačního uspořádání školy i informačních systémů má velmi dobrou úroveň.

Vedení a motivování pracovníků

Demokratický styl operativního řízení školy je efektivní. Má návaznost na plánování i kontrolu jednotlivých činností, zejména v oblasti pedagogické. Hlavním prvkem ve vedení pracovníků je každodenní přímý kontakt s oboustrannou informovaností o plnění úkolů. Pro uplatnění tvořivosti a iniciativy jednotlivců jsou ve škole vytvořeny velmi dobré podmínky. Je využíváno jedinečných vlastností pracovníků i odbornosti výuky, zejména na 2. stupni ZŠ. Pomoc začínajícím vyučujícím je zajištěna formou patronátu tzv. uvádějících učitelů.

Kritéria hodnocení pracovníků pro určení výše osobního příplatku a mimořádných odměn jsou stanovena, zaměstnanci jsou s nimi seznámeni. Nadtarifní složky jsou přiznávány diferencovaně. Vedením školy je rovněž využívána motivační role slovní pochvaly a poděkování za mimořádně úspěšné akce.

V systému vedení a motivování pracovníků výrazně převládají pozitiva, v souhrnu je hodnocen jako velmi dobrý.

Kontrolní mechanismy

Plán kontrolní a hospitační činnosti je zpracován písemně, postihuje všechny oblasti organizační struktury. Termínované úkoly jsou rozděleny do jednotlivých měsíčních období (vhodné by bylo plán doplnit stanovením jmenovité zodpovědnosti za sledovanou kontrolní činnost). Systém kontrol je realizován zejména formou hospitací, kontrolou pedagogické dokumentace a kontrolou činnosti správních zaměstnanců. Plánované termíny jsou sledovány a průběžně vyhodnocovány. Výsledky kontrolní činnosti jsou s pracovníky bezprostředně projednávány, opatření k nápravě nedostatků jsou přijímána bez prodlení.

Předložený plán nepostihuje kontrolu písemných a grafických projevů žáků, není využíváno zjišťování úrovně vědomostí žáků formou srovnávacích prověrek či jiných standardizovaných testů.

I přes uvedené dílčí nedostatky jsou kontrolní mechanismy funkční, celkově má kontrolní systém dobrou úroveň.

Hodnocení kvality řízení

Koncepční záměry jsou reálné, rozsah a účelnost plánování odpovídá velikosti a podmínkám školy. Organizační struktura je funkční a umožňuje uplatnění všech zaměstnanců s odpovědností za dané úseky práce. Informace pro pracovníky, rodiče a veřejnost jsou podávány včas a v potřebném rozsahu. Vedení a motivování pracovníků je efektivní s dobrými kontrolními mechanismy.

Kvalita řízení je hodnocena jako velmi dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Povinná dokumentace ve smyslu § 38a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění

pozdějších předpisů (rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 473/99/Z-26-00, třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy, školní řád, rozvrh hodin, záznamy z pedagogických rad, osobní dokumentace žáků se zdravotním postižením, kniha úrazů, hospodářská dokumentace a evidence majetku).

- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1998/99 včetně výroční zprávy o hospodaření za rok 1998.
- Celoroční plán práce školy.
- Tematické plány učiva jazyka českého a matematiky.
- Písemné podklady řídicí, organizační a kontrolní činnosti vedení školy.
- Písemné žakovské práce.
- Podkladová inspekční dokumentace (hospitační záznamy).

ZÁVĚR

Předmětem inspekční činnosti bylo hodnocení kvality vzdělávání v českém jazyce a matematice, dále byla hodnocena kvalita řízení. Posouzením sledovaných oblastí nebyla zjištěna žádná zásadní negativa, stanovena byla následující výrazná pozitiva:

- velmi dobrá úroveň vzdělávání ve výše uvedených předmětech,
- vynikající personální zajištění výuky sledovaných předmětů z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti vyučujících v 6. - 9. postupném ročníku,
- příznivá pracovní atmosféra ve třídách, pozitivní posilování výkonu žáků.

Sledovaná škola prokázala velmi dobré výsledky ve všech výše uvedených sledovaných oblastech, jak v oblasti vzdělávání, tak v oblasti řízení.

Prostředky ze státního rozpočtu jsou využívány efektivně ve prospěch žáka a výchovně vzdělávacího programu, neúčelnost vynakládání finančních prostředků nebyla v průběhu inspekce zjištěna. Otázku stanovení rozpočtu pro nákup učebních pomůcek je třeba řešit systémově jak školským úřadem, tak zřizovatelem.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Jaroslava Gebauerová	Jaroslava Gebauerová v. r.
Člen týmu	Mgr. Jan Katolický	Jan Katolický v. r.

V Opavě dne 27. prosince 1999

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 3. ledna 2000

Jiří Koflák

Jiří Koflák v. r.

Podpis ředitele

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad Opava, Březinova 6	2000-01-17	145 018/00-11102
Zřizovatel: MMO, Horní nám. 69, Opava	2000-01-17	145 019/00-11102

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Bez připomínek.